

PRAZGODOVINA:**Stonehenge**-megaliti postavljeni v kroge,simetrična oblika,vodoravni prekladi prek navpičnih megalitov.**Willendorfska Venera**-kipec z glavo brez obraza,poudarjene dojke,naj se lafj nadaljuje,naj živi mnogoštevilna družina dolgo brez pomanjkanja.**Vaška situla**-najdena nadVačami priLitiji,iz bonaste pločevina na kateri se v3pasovih razvijajo figuratne podobe,motivi iz lajfa vladarjev.**Altamira**:**Bik**-stenska slika,simbolna podoba,telo v1barvi brez odtenkov.**EGIPT**:**Mastaba**-kamnita stavba nad podzemnim grobom,na steni podobe pokojnikovega lajfa,namenjena državnim uradnikom,iz njih nastanejo piramide.**Mikerinos med boginjoHator&zavetnicoMikro Kinopolis**-zgleda kot bi pravkar stopili iz kamna,faraon nogo postavil predse,ponazarja poroko medMikerinom&Hator ki se drži za roke.**GRČIJA**:**Kuros izAnaviza**-gol,pogled od spredaj,široko odprte oči,nasmeh,simetrična kompozicija,mehko modeliran,pobarvan.**Akropola v Atenah**-ob vhodu svetiščeNike,na temenuPartenon,proti obzidjuErehteion,medPartenonom&ErehteionomAtenin oltar,zaPartenonomAtenin tempelj.**Partenon na atenski Akropoli**-dorski stebri red,stebri zakrivajo jedro svetišča (cello-zaprt prostor v katerem je kipAtene).**Pergamonski oltar**-posvečenZeusu&Ateni,slikovit,upodobitve bojev bogov.**Laokoont**-svariITrojance naj ne zaupajo lesenemu konju,virtuozna kompozicija,slikovita drža,majhen prostor.

RIM:**Flavijski amfiteater**/**Kolosej**-elipsast tloris,80arkad na nadstropje,dorski&jonski&korintski stebri,zunaj iz marmorja,na sredini igalna površina.**Avgust sPrimapore**-nagovarja množico,mehka senca čez obraz,reliefni detajli na oprsju,idealiziran portret.**ROMANIKA**:**SaintSermin**,**Toulouse**-bazilikalna cerkev,sladji,ritmično ponavljanje prostorsko enakovrednih enot,vzdolžna.**Kristus razpošilja apostole**-polkrožna luneta nad vhomod cerkve,Kristus najpomembnejši.**GOTIKA**:**StolnicaNotre-Dame**-kompozicijo pročelja obvladujejo3vodoravni&3navpični pasovi,3vhodi,linije križajo v očesu okenske rože.**Marija zavetnica s plaščem**-ogrnjen s plaščem=lahko računal na varstvo.**Giotta**:**Objokovanje**-žene poudarjajo žalost,barvni preliv oblek,osebe se svobodno gibljejo.**Okenska roža**-kompozicija iz obarvanega stekla,zgodbe o nastanku sveta,okno se sveti.**RENEŠANSA V ITALIJI**:**Leonardo daVinci**:**Človek v krogu&kvadratu**-telesa v skladnosti geometrijskih teles,vzeta iz knjigeVitruvijev razprave,človek središče vsega,krog simbol vesoljstva,kvadrat pozemski okvir.**Sv.Peter vRimu**-DonatoBramante pripravil tloris za središčno arhitekturo s5kupolami&4pročelji,MichelangeloBuonarroti prevzel delo&naredil1pročelje,CarloMaderna podaljšal krak&nastala=vzdolžna zasnova,GianlorenzoBernini naredil kolonade.**Michelangelo Buonarroti**:**Mojzes**-nagrobnik,stiska tablici z10zapovedmi,vsak hip bo ostal&šel.**Masaccio**:**Davčni novič**-Kristus sv. Petru ukaže naj gre do Geneze&rekega jezera,pokrajina puščoba,odprt prostor,telesa imajo svojo senco,resnična&naslikana svetloba.**Parmigianino**:**Madona z dolgim vratom**-manierizem,beg v prostor,osredje pade globoko v ozadje.**El Greco**:**Vstajenje**-manierizem,poudarjeni gibi,majhen prostor,vojaki razmetani naokrog.

prazgodovina:stavbe služile za bivališča&svetišča.Kiparstvo razkriva povezanost ljudi z naravo&nadnaravnimi silami.Ohranili idoli(daritve božanstvom)&podobe prednikov.Največji izraz ima jamsko slikarstvo,ki pozna odprte kompozicije.Gre za upodobitev živali,brez ozadij&tal.**egipt**:najpomembnejši arhitekt Imhotep.Opornike v stavbarstvu=uporabljal butare papirusovih stebel.Stene iz vejnatih opletov,prekritih z glino.Stene nadomestil s kamnitimi bloki.Upodobitve faraonov&božanstev iz marmorja.Kipi v nadnaravni velikosti namenjeni označevanju slave Egipta&vladarja.Prvič se srečamo z upodobitvijo ženske kot samostojnega bitja.Upodobitve najbolj zasebnih trenutkov,utrinkov iz vsakdanjega življenja,herojska dela&dogodke.Slikarska dela znanaiž grobnic.Slikarske kompozicije dopolnjujejo zapisi v hieroglifih.**grčija(geometrični slog)**:najbolj viden v poslikavi keramičnih posod,vse&abstraktno,brez detajla,spra slikali prizore iz mitolojske&zgodovine,pozneje razvidni motivi življenja obrtnikov,vojščakov,žena&otrok,v arhitekturi izhodišče mikenski megaron(pravokotna dvorana s stebri)**grčija(arhajska)**:v arhitekturi pričeli leseno gradnjo nadomeščati s kamnito,izoblikovala osnovna shema grškega templja,oblikuje se dorski tempelj,izoblikovali3 stebri redi(dorski,jonski,korintski),umetnost vpeljala kariatide,pri kiparstvu značilne odprte oči,roke tik ob telesu,noge skupaj,najbolj značilna kipa kuros(mladenič)&kor(mladenka).

grčija(klasična):v arhitekturi izoblikovalo več tipov templjev,pomembna gledališč&stebrišč,kiparstvo izraz na kipih obrazov, kompozicije jasne&pregledne,pri kiparstvu bistvene naravne drže,nakazano gibanje,povezanost med osebami,telesa oseb popolna,oblačila nagubana&lahkotna,stenko&tabelno slikarstvo &talni mozaik,z barvo znali doseči vtis telesnosti&prostorskega poglavljanja.**grčija(helenizem)**:v kiparstvu poudarjeno razgibanost v prostoru,trenutnost,na obrazu ljudi izraženo čustvo,pomembno stenko&tabelno slikarstvo,najsлавnejši slikarApel.**rim**:prvina stena(notranji del pomembnejši),pogoste stavbe s središčno zasnovo,razvili2gradnji(kupolna&obočna),stebre povezali v zaporedje,napeljali več km dolge vodovode,arhitektura naklonjena razkošnemu videzu,v oblikovanju prostorov uporabljali krožne&polkrožne linije,umetnost usmerjena k pozemskemu dogajanju,pomembni reliefi,ki so služili za okras oltarjev,slikarstvo poznano po stenski poslikavi.**romanika**:osnovno merilo v arhitekturi za prostorske dele=kržični kvadrat,prvina polkrožni lok,lesene hiše nadomestijo zidane,kiparstvo pripovedno,slikarstvo na stenskih površinah,notranjščine pokrite s freskami,stvaritve kompozicijsko&barvno svobodne.**gotika**:najpomembnejša arhitektura,simbol katedrale,pojavnila skeletna zidava,cerkve imajo vzdolžno zasnovo,zunanost ima številne kipe in relief,e,nastajali gradovi na nižinah,slikali na okna,arhitekturni členi pobarvani&pozlačeni,v slikarstvo se=vrnila senca,značilne vitke,usločene drže oseb,bogata oblačila&razkošno okolje,pravljčni prizori,prevladujejo freske,najpomembnejša poslikava oltarjev.

renesansa(italija): uveljavili antični motivi, novosti so cerkve s centralnim tlorisom&mesna palača,dobili dvorišče z vrtovi,oblikovali stopnišča&prehode,oblikoval tip podeželske vile,nastajajo prosto stoječi kipi golih teles,začeli delati mestne spomenike,vodnjake,značilno gibkost,dinamičnost& prodiranje v prostor,mišičasta telesa, zvitost, prepletenost teles, s pomočjo osenčenja&osvetljevanja ustvarili telesno zaobljenost, razvije se linearna perspektiva,kompozicije tektonske,gibanje zmerno,pride do piramidalne&krožne kompozicije.**barok:** arhitektura dinamična,napeta,slikovita,dramatična,izraža se z razgibanim, plastičnim oblikovanjem prostorov&stavb,pojavijo se zapletena razmerja med prostori,mnogobarvnost,v kiparstvu diagonalna kompozicija,znani iz lesa izrezljani kipi, ki so jih pozlatili,v slikarstvu diagonalne kompozicije,močna svetloba/zatmenjenost,telesa zvita v nemogoče drže.

sfumato: obris enega telesa prehaja v drugega
morfologija: obravnava umetnine po njihovih oblikovnih lastnostih&jih razvršča glede na njihove lastnosti,ki niso odvisne od zgodovinskih obdobij
megaliti: stavbni sklopi iz orjaških kamnov,ki so postavljeni drug vrh drugega,kako da tvorijo hodnike &prostore.**tolos:**svetišče z okroglim tlorisom.**prava freska:**stenska slika,kjer so barve nanesene na svež omet&se vežejo s podlago.**neprava freska:**nastaja na suhem ometu&jo uporabljajo za popravke&dopolnila.**mandrola:**svetniški sij mandljaste oblike,ki sega okoli cele osebe.**avreola/nimb:**sij okoli glave
vitraž:izdelek sestavljen iz barvnih stekel
krogovičje:stavbni ornament,ki ga najdemo kot čipkasti vzorec na vrhi silastih oken&v okroglih oknih